

Polismyndigheten i Stockholms län
Länskriminalpolisen
Samordningsenheten
Sektionen för planering och uppföljning

Brott mot äldre i anmälningar till polisen i Stockholms län 2008

Ulla Wittrock

Innehåll

Sammanfattning	3
Inledning.....	4
Polisens volontärer	4
Projektet <i>Brott mot äldre</i>	4
Syftet med denna undersökning	5
Rapportens innehåll.....	5
Befolkningens storlek och struktur.....	5
Metod.....	5
Kvalitet.....	6
Teknisk beskrivning	6
Brott mot äldre, 65–99 år.....	7
Anmälda brott	7
Brott mot äldre, 65–99 år, i polismästardistrikt, närpolisområden och kommuner.....	9
Personrån, stöld utan inbrott i bostad, fickstöld, bedrägeri mot äldre, 65–99 år, i polismästardistrikt.....	12
Målsägandens kön och ålder.....	14
Utredningsresultat 2008 av ärenden med målsägande, 65–99 år.....	15
Utredningsresultat 2008 av ärenden med målsägande, 65–99 år och brotten personrån, stöld utan inbrott i bostad, fickstöld och bedrägeri	17
Personer misstänkta för brott mot äldre, 65–99 år	19
Brott mot äldre, 80–99 år.....	21
Anmälda brott	21
Brott mot äldre, 80–99 år, i polismästardistrikt, närpolisområden och kommuner.....	23
Personrån, stöld utan inbrott i bostad, fickstöld, bedrägeri mot äldre, 80–99 år, i polismästardistrikt.....	26
Personrån, stöld utan inbrott i bostad, fickstöld, bedrägeri	28
Utredningsresultat 2008 av ärenden med målsägande, 80–99 år.....	28
Personer misstänkta för brott mot äldre, 80–99 år	30

Sammanfattning

- Vid Polismyndigheten i Stockholms län registrerades 16 099 anmälningar, med någon målsägande i åldern **65–99 år**, under 2008.
 - Antalet brott i dessa anmälningar var 18 233. Brott mot förmögenhet svarade för 87 procent och brott mot person för 11 procent.
 - Personer i åldern 65–99 år utgjorde 14 procent av befolkningen, men i de anmälningar de förekom som målsägande, fanns 5 procent av de anmälda målsägandebrotten, eller 6 392 per 100 000 invånare.
 - Typiska brott mot äldre, dvs. med höga andelar äldre målsägande, är framför allt stöld utan inbrott i bostad och fickstöld.
 - Av polismästardistriktet hade City den största andelen av brotten med 24 procent och Söderort den näst största med 14 procent.
 - Av länets kommuner hade Stockholm den största andelen med 43 procent och de andra högst 3 procent vardera.
 - Antalet målsägande var 16 669, varav 51 procent kvinnor och 49 procent män.
 - Andelen förundersökningsprotokoll av antalet redovisade ärenden 2008 var 3 procent. Antalet misstänkta personer var 1 616, varav 24 procent kvinnor och 76 procent män.
-
- Antalet anmälningar, med någon målsägande i åldern **80–99 år**, var 4 259. Antalet brott i dessa anmälningar var 4 835.
 - Personer i åldern 80–99 år utgjorde 4 procent av befolkningen, men i de anmälningar de förekom som målsägande, fanns 1 procent av de anmälda målsägandebrotten, eller 5 719 per 100 000 invånare.
 - Det typiska brottet mot de allra äldsta, 80–99-åringarna, är framför allt stöld utan inbrott i bostad.
 - Av polismästardistriktet hade City den största andelen av brotten mot de allra äldsta med 27 procent och Söderort den näst största med 19 procent. Stockholms kommun hade 51 procent.
 - Antalet målsägande var 4 387, varav 65 procent kvinnor och 35 procent män, men per 100 000 invånare var det 5 127 kvinnliga målsäganden och 5 232 manliga.
 - Andelen förundersökningsprotokoll av antalet redovisade ärenden 2008 med målsägande 80–99 år var 3 procent. Antalet misstänkta personer var 336, varav 28 procent kvinnor och 72 procent män.

Inledning

Målet för polisens arbete är att minska brottsligheten och öka tryggheten. Arbetet ska bedrivas med högt ställda krav på rättssäkerhet, kvalitet och effektivitet. I Polisens underrättelsemodell (PUM) står ” Ett framgångsrikt och effektivt polisarbete bygger till stor del på förmågan att förutse och möta kommande förändringar och händelser i vardagen och samhället i stort. Detta bygger på goda kunskaper om vår omvärld och de skeenden som påverkar polisverksamheten”. Kunskaper om brottsligheten och hur man kan skydda sig mot den bör spridas till allmänheten. Äldre personer har oftare än yngre kontakt med hemtjänst och vård, både via hembesök och besök på vårdinrättningar. Personal inom socialtjänst och sjukvård bör också ha kunskap om brottsligheten och hur de i sin tur ska kunna hjälpa till att förhindra brott mot äldre.

Det är viktigt att polisen har ett väl utvecklat brottsofferarbete, då polisen ofta är den första kontakten ett brottsoffer har i rättsprocessen. Bemötande och information i samband med att någon drabbas kan vara avgörande för att brottsoffret ska stå fast vid sin anmälan och medverka i utredningen. Polisen ska också kunna informera, hjälpa och stödja brottsoffer så att bemötandet är detsamma oavsett var ett brottsoffer bor eller drabbas.

Polisens volontärer

Sedan den 1 januari 2008 drivs volontärverksamhet i samtliga polismästardistrikt i Stockholms län. Det övergripande målet för denna verksamhet är att knyta närmare kontakter mellan polisen och lokalsamhället. Volontärernas insatser ska förstärka det brottsofferrelaterade och brottsförebyggande arbetet.

Projektet *Brott mot äldre*

Länskriminalpolisen leder tillsammans med polisens volontärverksamhet och åldringsbrottsgruppen i Söderort ett projekt där volontärerna ska hjälpa polisen med information och stöd till äldre som utsatts för olika integritetskränkande brott. Polisen har enligt polislagen och förundersökningskungörelsen ansvar för stöd, skydd och annan hjälp till brottsutsatta. Volontärernas insatser kommer att vara brottsofferstödjande men också brottsförebyggande. Rent konkret kommer de att följa upp och kontakta äldre personer som utsatts för brott och erbjuda hjälp med kontakterna med försäkringsbolag, socialtjänst m. fl. De kommer även att hjälpa polisen i arbetet med att informera om hur man kan skydda sig från att utsättas för brott. Informationen kan ges på frekventa brottsplatser, t.ex. köpcentrum där det kan förekomma personrån eller fickstöld. Volontärerna ska också vara en länk till andra brottsofferstödjande frivilliga verksamheter som t.ex. Brottsofferjouren (BOJ). Volontärerna får inte utöva någon myndighetsutövning, dvs. de får inte hålla förhör, göra beslag eller dylikt.

Arbetet avseende brott mot äldre personer är ett pilotförsök och tanken är att sedan utvidga till ett samarbete med volontärer när det gäller andra grupper av brottsoffer och andra typer av brott.

Syftet med denna undersökning

I beskrivningen av projektet Brott mot äldre står att projektet ska följa brottsutvecklingen med utgångspunkt i en kartläggning som där benämns *Brottsbild – äldre utsatt för brott*. Kartläggningen presenteras i föreliggande rapport, som har fått ett mer detaljerat namn, så att det redan av rubriken framgår att undersökningen baserats på anmälningar 2008 i Stockholms län.

Rapportens innehåll

Rapporten består av två avsnitt, dels ett, som behandlar brott mot personer i åldern 65–99 år och dels ett, som behandlar brott mot personer i åldern 80–99 år. Avsnitten innehåller uppgifter om antalet brott och målsäganden i anmälningar som skrivits in i RAR 2008 samt uppgifter om antalet ärenden, som redovisats under 2008 och misstänkta personer i dessa.

Befolkningens storlek och struktur

Stockholms län hade 1 981 263 invånare den 31 december 2008. Av dessa var 285 234 mellan 65 och 99 år gamla (14 procent) och 84 542 var mellan 80 och 99 år gamla (4 procent). För polismästardistriktet såg fördelningen ut på följande sätt.

Polismästardistrikt	Antal invånare	65–99 år		80–99 år	
		Antal	Procent	Antal	Procent
City	332 869	52 371	16	17 685	5
Söderort	312 539	43 237	14	16 771	5
Västerort	333 970	45 257	14	15 264	5
Roslagen	227 066	38 838	17	10 431	5
Norrort	225 697	32 567	14	7 679	3
Nacka	165 369	22 060	13	5 313	3
Södertörn	274 731	34 913	13	7 586	3
Södertälje	108 965	15 980	15	3 809	3
Hela länet	1 981 263	285 234	14	84 542	4

Metod

Uppgifterna i rapporten baseras på registrerade anmälningar och slutredovisade ärenden 2008 i polisens datasystem för brottsanmälningar, Rationell Anmälansrutin (RAR).

De anmälningar som undersöktes var de som innehöll målsägande som vid slutet av 2008 var 65–99 år. Att de som är äldre inte ingår beror på att det inte framgår av de första två siffrorna i personnumret om personen är född på 1900-talet eller 2000-talet. Därför ingår inte personer vars personnummer börjar på 01–08, eftersom det oftare är små barn.

Både målsägande och misstänkta personer redovisas efter den ålder de hade vid slutet av det år anmälan skrevs in i RAR.

Polismyndigheten i Stockholms län

Länskriminalpolisen

Samordningsenheten

Sektionen för planering och uppföljning

Kvalitet

I datasystemet finns det ingen koppling mellan brott och målsägande. Det är endast i anmälningarnas fritext som det framgår vilket brott som hör till vilken målsägande när det finns flera brottskoder och flera målsägande i en anmälan. I rapporten står det därför att uppgifterna avser anmälningar som innehåller målsägande som var i åldern 65–99 år, respektive 80–99 år.

I undersökningen ingår bara sådana brottskoder, som kan avse brott som riktats mot äldre personer. Sådana brottskoder som ingår i urvalet anmälningar men inte är målsägandebrott, exempelvis narkotikabrott och brott mot knivlagen, ingår inte. Brottskoder som avser yngre målsägande, exempelvis brottskoder för olaga hot mot person under 18 år eller misshandel mot person under 18 år finns inte med. Sådana brottskoder måste avse någon annan målsägande i anmälan – såvitt det inte är felkodningar. Det föreligger säkert ändå en viss överskattning, dvs. brott som avser någon yngre målsägande i anmälan finns med. Å andra sidan svarar inte anmälningarna mot det faktiska antalet brott, då alla brott inte anmäls. En fråga är om anmälningsbenägenheten ser annorlunda ut för äldre än för yngre. Enligt en rapport från Brottsförebyggande rådet (Brå): *Brottsoffers benägenhet att anmäla brott*, Rapport 2008:12 framkommer ganska få signifikanta skillnader när personer med olika kön och ålder studeras. Den rapporten bygger på intervjuer med ett representativt urval av brottsoffer i åldern 16–79 år, som ingått i Nationella trygghetsundersökningen.

Teknisk beskrivning

Uppgifterna i denna rapport kommer från datakörningar i form av Structured Query Language (SQL) mot RAR. De uppgifter som registreras i samband med anmälan och under utredningen lagras i tabeller i datasystemet. I de olika tabellerna kan en anmälan uppta en eller flera rader. I tabellen *In1_malagf* finns en rad för varje fysisk målsägande i anmälan. Urvalet av anmälningar med aktuell åldersklass sker utifrån målsägandens personnummer. I *In1_malagf* finns inga uppgifter om registrerade brottskoder eller brottsantal. Det gör det däremot i tabellen *In1_arende* som har en rad för varje brottskod i anmälan. I båda dessa tabeller finns områdeskoden, som skapas utifrån den angivna brottsplatsen och innehåller uppgifter om polismästardistrikt, närpolisområde, kommun och basområde.

Uppgifter från olika tabeller sammanställs genom att koppla dem till varandra oftast genom att sätta som villkor att de ska ha samma diarieår och samma diarienummer. Då koppling görs av tabeller som kan ha flera rader för en och samma anmälan, som både *In1_malagf* och *In1_arende* har, kopplas maskinellt alla rader till varandra. En anmälan som har 3 brottskoder och 4 målsägande resulterar i 12 rader i datakörningen. Denna dubblering kan undvikas genom att skapa en ny tabell från *In1_malagf* med endast en rad för varje anmälan som innehåller någon eller flera målsägande i aktuell åldersgrupp och sedan koppla den nya tabellen till *In1_arende*. Resultatet visar rätt antal brott som förekommer i dessa anmälningar. Uppgifter om misstänkta personer hämtas från tabellen *In1_misst* som också körs mot den nyskapade tabellen ovan och åldern hämtas från personnumret.

Brott mot äldre, 65–99 år

Anmälda brott

Vid Polismyndigheten i Stockholms län registrerades 16 099 brottsanmälningar, med någon målsägande i åldern 65–99 år, under 2008. I anmälningarna fanns 18 233 brott som kunde avse dessa målsägande. För vissa brottstyper finns speciella koder som ska användas när målsäganden uppfattats ha nedsatt motståndskraft till följd av hög ålder, fysiskt eller psykiskt funktionshinder och som gärningspersonen har utnyttjat (tidigare kallade *åldringsbrott*). Dessa brottstyper är stöld utan inbrott i bostad hos funktionshindrad, rån mot funktionshindrad och bedrägeri mot funktionshindrad. Problemet med bedrägeri mot funktionshindrad är att det inte går att använda denna specialkod och samtidigt ange vilken typ av bedrägeri den avser, dvs. om det är datorbedrägeri, automatmissbruk eller bedrägeri med hjälp av faktura etc.

Den allra största delen, 15 806 brott (87 procent), var brott mot förmögenhet. Av dessa var stölder, rån och andra tillgreppsbrott vanligast med 11 554 brott (63 procent). Därefter kom bedrägerier med 2 415 brott (13 procent). Specialkoden för bedrägeri mot funktionshindrad användes mer sällan, kanske beroende på att det då inte gick att ange att det var datorbedrägeri etc. Det vanligaste stöldbrottet var fickstöld med 2 228 brott (12 procent). Trots detta finns ingen speciell kod för fickstöld mot funktionshindrad. Efter fickstöld kom stöld utan inbrott i bostad med 1 488 brott (8 procent) och till största delen användes specialkoden för brott mot person med funktionshinder.

Antalet brott mot person var 1 995 (11 procent), varav ofredande var vanligast med 659 brott (4 procent).

Personer i åldern 65–99 år utgjorde 14 procent av befolkningen, men i de anmälningar de förekom som målsägande, fanns bara 5 procent av de anmälda målsägandebrotten. Antalet brott per 100 000 invånare var 6 392 för 65–99-åringarna jämfört med 17 264 för samtliga åldersgrupper i länet.

Brottstyper med höga andelar äldre målsägande kan kallas typiska brott mot äldre. Det gäller framför allt stöld utan inbrott i bostad, där andelen målsägande i åldern 65–99 år var 33 procent. Det gäller även fickstöld där andelen äldre målsägande var 17 procent. Fickstöld var den enda brottstypen utan specialkod för brott mot funktionshindrad, som hade en högre andel äldre målsäganden jämfört med de äldres andel av befolkningen.

Andelen av bedrägerierna mot äldre personer har troligtvis minskat i och med den kraftiga ökningen av bedrägerier där datorer används som brottsverktyg.

Tabell 1
Brott i anmälningar med målsägande 65–99 år i Stockholms län 2008, efter brottstyp

Brottstyp	Antal brott	I procent	I procent av antalet brott mot alla åldrar
Brottsbalken	18 087	99	5
Brott mot person, 3–7 kap. BrB	1 995	11	3
Brott mot liv och hälsa, 3 kap. BrB	533	3	2
Misshandel	448	2	2
Misshandel mot man	264	1	2
Misshandel mot kvinna	184	1	3
Brott mot frihet och frid, 4 kap. BrB	1 338	7	5
Hemfridsbrott/olaga intrång	176	1	8
Grov kvinnofridskränkning	15	0	2
Grov fridskränkning	16	0	5
Olaga hot	419	2	3
Ofredande	659	4	6
Ärekränkning, 5 kap. BrB	73	0	3
Sexualbrott, 6 kap. BrB	51	0	1
Brott mot familj, 7 kap. BrB	-	-	-
Brott mot förmögenhet, 8–12 kap. BrB	15 806	87	6
Stöld, rån och andra tillgreppsbrott, 8 kap. BrB	11 554	63	8
Personrån	94	1	4
Mot funktionshindrad	12	0	55
Ej mot funktionshindrad	82	0	3
Stöld utan inbrott i bostad	1 488	8	33
Hos funktionshindrad	1 155	6	87
Ej hos funktionshindrad	333	2	10
Inbrott i bostad	651	4	14
Fickstöld	2 228	12	17
Bedrägeri och annan oredlighet, 9 kap. BrB	2 495	14	7
Bedrägeri	2 415	13	7
Mot funktionshindrad	164	1	81
Ej mot funktionshindrad	2 251	12	7
Förskingring och annan trolöshet, 10 kap. BrB	173	1	7
Brott mot borgenärer m.m., 11 kap. BrB	-	-	-
Skadegörelsebrott, 12 kap. BrB	1 584	9	2
Brott allmänheten och staten, 13–20 kap. BrB	286	2	2
Brott mot specialstraffrättsliga författningar	146	1	3
Totalt	18 233	100	5

Brott mot äldre, 65–99 år, i polismästardistrikt, närpolisområden och kommuner

City var det polismästardistrikt som hade flest brott mot personer i åldern 65–99 år med 4 332 stycken, vilket motsvarade 24 procent av det totala antalet sådana brott i länet. Den andelen var större än Citys andel av befolkningen i den åldern, som var 18 procent. City hade det högsta antalet brott i relation till folkmängden, med 8 272 brott per 100 000 invånare och Norrort det lägsta med 4 627 brott per 100 000 invånare.

Tabell 2

Brott i anmälningar med målsägande 65–99 år i Stockholms län 2008, efter polismästardistrikt och närpolisområde

Polismästardistrikt	Anmällda brott	Per 100 000 invånare	I procent
City	4 332	8 272	24
Klara	799	86 848	4
Kungsholmen	546	6 593	3
Maria	772	7 926	4
Vasastan	481	6 089	3
Östermalm	920	7 670	5
Lidingö	317	3 943	2
Katarina	365	6 641	2
Ospecificerat i City	132	.	1
Söderort	2 526	5 842	14
Farsta	846	5 866	5
Globen	881	5 795	5
Skärholmen	786	5 773	4
Ospecificerat i Söderort	13	.	0
Västerort	2 393	5 288	13
Kista	172	5 673	1
Södra Järva	283	5 663	2
Hässelby/Vällingby	487	4 946	3
Bromma	432	4 950	2
Solna	584	5 574	3
Sundbyberg	261	5 401	1
Ekerö	149	4 456	1
Ospecificerat i Västerort	25	.	0
Roslagen	1 862	4 794	10
Norrälje	342	4 635	2
Rimbo	64	3 516	0
Hallstavik	149	5 521	1
Danderyd	334	5 830	2
Täby	447	4 264	2
Vallentuna	150	3 988	1
Vaxholm	76	4 891	0
Åkersberga	287	5 301	2
Ospecificerat i Roslagen	13	.	0
Norrort	1 507	4 627	8
Järfälla	500	4 918	3
Upplands Bro	127	4 477	1
Sigtuna	226	4 195	1
Upplands-Väsby	256	4 746	1
Sollentuna	394	4 486	2
Ospecificerat i Norrort	4	.	0

Polismyndigheten i Stockholms län

Länskriminalpolisen

Samordningsenheten

Sektionen för planering och uppföljning

Polismästardistrikt	Anmällda brott	Per 100 000 invånare	I procent
Nacka	1 072	4 859	6
Nacka	535	4 615	3
Värmdö	265	5 882	1
Tyresö	268	4 494	1
Ospecificerat i Nacka	4	.	0
Södertörn	1 895	5 428	10
Haninge	541	5 666	3
Nynäshamn	261	5 662	1
Botkyrka	490	5 103	3
Huddinge	600	5 380	3
Ospecificerat i Södertörn	3	.	0
Södertälje	848	5 307	5
Salem	154	7 206	1
Södertälje	566	5 239	3
Järna och Nykvarn	81	2 664	0
Ospecificerat i Södertälje	47	.	0
Arlanda	66	600 000	0
Ospecificerat	1 732	.	9
Hela länet	18 233	6 392	100

Östermalm var det närpolisområde, både i City och i länet som helhet, som hade flest brott med 920 stycken. De vanligaste brotten i Östermalms närpolisområde var bedrägeri med hjälp av faktura (s.k. falska fakturor, blufffakturor) med 126 stycken. De allra flesta av de brotten handlar om ett företag som skickade ut falska fakturor för sophämtning. Företaget hade sitt säte på Östermalm men målsäganden var bosatta i Rönninge i Salems närpolisområde (och kommun) i Södertälje polismästardistrikt. Det vanligaste brottet i Östermalms närpolisområde efter bedrägeri med hjälp av faktura var bilinbrott med 100 stycken.

Det basområde som hade flest brott var Centralstationen S med 297 brott, varav 199 (67 procent) var fickstölder.

Exempel: En 79-årig man skulle ta tåget från Centralen. Innan han skulle hoppa på tåget tog han upp sin plånbok för att ge sin son pengar. Han stoppade ner plånboken i byxfickan. När han satt på tåget upptäckte han att plånboken var borta. Det var mycket människor på perrongen. Den 79-åriga mannen misstänkte att en person som hjälpte honom med väskorna uppför trappan till tåget kan ha tagit plånboken. Denne knuffade väskan på ett konstigt sätt mot den 79-åriga mannen. Personen gick vidare i tåget till nästa vagn och lämnade troligtvis därefter tåget.

Efter Centralstationen S hade Roslagstull flest brott med 147 stycken. Nästan alla brott i Roslagstulls basområde tillhörde anmälningarna mot det företag, som skickade ut falska fakturor för sophämtning, se föregående stycke.

På tredje plats kom Täby Centrum med 129 brott varav 48 var fickstölder.

Tabell 3**Anmällda brott i anmälningar med målsägande 65–99 år i Stockholms län 2008, efter kommun**

Polismästardistrikt	Anmällda brott	Per 100 000 invånare	I procent
Botkyrka	490	5 103	3
Danderyd	333	5 813	2
Ekerö	149	4 456	1
Haninge	542	5 595	3
Huddinge	601	5 389	3
Järfälla	500	4 918	3
Lidingö	318	3 956	2
Nacka	532	4 589	3
Norrtälje	550	4 623	3
Nykvarn	42	3 559	0
Nynäshamn	260	5 815	1
Salem	154	7 206	1
Sigtuna	292	5 408	2
Sollentuna	393	4 475	2
Solna	585	5 583	3
Stockholm	7 832	6 860	43
Sundbyberg	261	5 401	1
Södertälje	604	4 770	3
Tyresö	268	4 494	1
Täby	453	4 321	2
Upplands-Bro	126	4 441	1
Upplands Väsby	255	4 727	1
Vallentuna	150	3 988	1
Vaxholm	76	4 891	0
Värmdö	265	5 882	1
Österåker	286	5 283	2
Ospecificerad plats	1 916	.	11
Hela länet	18 233	6 392	100

Stockholms kommun svarade för 43 procent av brotten mot personer mellan 65 och 99 år 2008 i länet. Av de övriga kommunerna var det ingen som hade mer än 3 procent av brotten i länet. Salem var den kommun, som hade det högsta antalet i relation till befolkningens storlek med 7 206 brott per 100 000 invånare i åldern 65–99 år. Närmast efter kom Stockholms kommun för vilken motsvarande siffra var 6 860. Att Salem hade en så hög siffra beror också på de ovan nämnda anmälningarna mot det företag som skickade ut falska fakturor för sophämtning. För en del av dessa anmälningar var brottsplatsen angiven till den adress där företaget hade sitt säte (Östermalm) medan den för en annan del var angiven till den adress där fakturamottagaren bodde (Rönninge). Sammanlagt var 72 (47 procent) av de 154 brotten i Salem, bedrägerier med hjälp av faktura.

Det är inte alltid självklart var brottsplatsen för ett brott är. I 2 kap. 4 § BrB står: *Brott anses begånget där den brottsliga handlingen företogs, så och där brottet fullbordades eller, vid försök, det tillämnande brottet skulle hava fullbordats.* I fallet med de falska fakturorna var det många som genomskådade bedrägeriförsöket, betalade inte fakturan och anmälde försöksbrottet till polisen.

Personrån, stöld utan inbrott i bostad, fickstöld, bedrägeri mot äldre, 65–99 år, i polismästardistriktet

I detta avsnitt redovisas speciella brott på polismästardistriktetsnivå, nämligen de med specialkoder för brott mot funktionshindrade samt fickstöld, det brott som inte har någon specialkod, men som kanske borde ha det. Det är det enda vanliga brottet, där andelen målsägande i åldern 65–99 är högre än vad deras andel är i befolkningen (17 jämfört med 14 procent) och klart högre än deras andel av det totala antalet målsägandebrott (5 procent).

Personrån tillhör inte de typiska brotten mot äldre. För 65–99-åringarna var antalet 2008 högst i City med 24 brott och näst högst i Söderort med 21 brott. Tillsamman motsvarade det knappt hälften av samtliga personrån mot 65–99-åriga personer i länet.

Tabell 4

Anmällda personrån, stölder utan inbrott i bostad, fickstölder, bedrägerier i anmälningar med målsägande 65–99 år i Stockholms län 2008

Polismästar- distrikt	Personrån		Stöld utan inbrott i bostad		Fick- stöld	Bedrägeri	
	Mot funktions- hindrad	Ej mot funktions- hindrad	Mot funktions- hindrad	Ej mot funktions- hindrad		Mot funktions- hindrad	Ej mot funktions- hindrad
City							
Antal brott	5	19	308	80	884	28	461
I procent av antalet brott mot alla åldrar	50	3	92	13	13	90	8
Per 100 000 invånare	10	36	588	153	1 688	53	880
Söderort							
Antal brott	5	16	322	66	250	11	198
I procent av antalet brott mot alla åldrar	71	4	88	12	25	61	9
Per 100 000 invånare	12	37	745	153	578	25	458
Västerort							
Antal brott	1	13	205	48	178	41	201
I procent av antalet brott mot alla åldrar	100	3	88	9	20	87	5
Per 100 000 invånare	2	29	453	106	393	91	444
Roslagen							
Antal brott	-	2	80	44	139	12	106
I procent av antalet brott mot alla åldrar	-	3	85	14	35	80	12
Per 100 000 invånare	-	5	206	113	358	31	273

Polismästar- distrikt	Personrån		Stöld utan inbrott i bostad		Fick- stöld	Bedrägeri	
	Mot funktions- hindrad	Ej mot funktions- hindrad	Mot funktions- hindrad	Ej mot funktions- hindrad		Mot funktions- hindrad	Ej mot funktions- hindrad
Norrort							
Antal brott	-	4	66	26	144	14	99
I procent av antalet brott mot alla åldrar	-	3	80	9	26	100	9
Per 100 000 invånare	-	12	203	80	442	43	304
Nacka							
Antal brott	-	4	62	18	75	12	81
I procent av antalet brott mot alla åldrar	-	6	89	7	30	100	10
Per 100 000 invånare	-	18	281	82	340	54	367
Södertörn							
Antal brott	-	14	78	34	185	25	147
I procent av antalet brott mot alla åldrar	-	5	72	8	28	76	10
Per 100 000 invånare	-	40	223	97	530	72	421
Södertälje							
Antal brott	1	5	25	16	64	2	115
I procent av antalet brott mot alla åldrar	100	7	74	10	26	33	10
Per 100 000 invånare	6	31	156	100	401	13	720
Ospecifi- cerat							
Antal brott	-	5	9	1	296	19	841
I procent av antalet brott mot alla åldrar	-	4	75	1	11	73	5

Antalet stölder i bostad utan inbrott var högst i City och Söderort med 388 vardera. Per 100 000 invånare var antalet större för Söderort med 897 brott jämfört med 741 för City.

I City var fickstölderna betydligt vanligare än i något annat polismästardistrikt, med 884 brott. Det polismästardistrikt som hade det näst högsta antalet var Söderort med 250 brott, dvs. mindre än en tredjedel av vad City hade. Den som drabbas av fickstöld kan ofta inte ange närmare var brottet var begånget. Därför har många brott givits en områdeskod som inte kunnat hänföras till något speciellt polismästardistrikt. I *ospecificerat* i tabellen ingår förutom brottsplatser i länet, som inte kunnat hänföras till något specifikt polismästardistrikt, även sådana som ligger i något annat län i Sverige eller utomlands. Befolkningens

Polismyndigheten i Stockholms län

Länskriminalpolisen

Samordningsenheten

Sektionen för planering och uppföljning

storlek utgör knappast något underlag vid en jämförelse av risken att råka ut för fickstöld i de olika polismästardistriktet. Citys höga antal fickstölder i relation till befolkningens storlek visar Citys särställning som polismästardistriktet som många besöker och vistas i utan att bo där.

Det är också svårt att jämföra brottsplatser när det gäller bedrägerier, i vissa fall är brottsplatsen bestämd till den plats där brottet utförts i andra fall där det fullbordats. Det gäller framför allt sådana bedrägerier, som bedrägeri med hjälp av faktura eller Internet.

Målsägandens kön och ålder

Tabell 5

Målsäganden i anmälningar med målsägande 65–99 år i Stockholms län, 2008, efter ålder och kön

Anmärkning: En person som är målsägande i flera anmälningar under året räknas en gång per anmälan. Ålder är den som uppnåtts i slutet av det år anmälan skrevs in i RAR.

Ålder	Kön				Okänt	Totalt	
	Kvinnor		Män			Antal	Per 100 000 invånare
	Antal	Per 100 000 invånare	Antal	Per 100 000 invånare			
65–69 år	2 613	5 709	3 508	8 041	74	6 195	6 930
70–74 år	1 576	4 740	1 888	6 580	33	3 497	5 646
75–79 år	1 418	4 980	1 146	5 489	26	2 590	5 248
80–84 år	1 272	5 041	827	5 247	11	2 110	5 147
85–89 år	1 040	5 361	492	5 062	7	1 539	5 285
90–94 år	434	5 119	165	5 496	4	603	5 253
95–99 år	101	4 180	34	6 379	-	135	4 578
Totalt	8 454	5 186	8 060	6 595	155	16 669	5 844
Därav							
80–99 år	2 847	5 127	1 518	5 232	22	4 387	5 189

I de anmälningar om brott som gjordes till Polismyndigheten i Stockholms län 2008, fanns 16 669 målsäganden i åldern 65–99 år. Andelen kvinnor och män var nästan lika, 51 procent för kvinnorna respektive 49 procent för männen. Andelen kvinnor var högre för de äldsta målsäganden i åldern 80–99 år med 65 procent. Antalet målsägande minskade med åldern.

I relation till antalet invånare blir emellertid bilden något annorlunda eftersom antalet män i de äldsta åldrarna är betydligt färre än antalet kvinnor. Per 100 000 invånare var det 5 186 kvinnliga målsäganden och 6 595 manliga målsäganden för 65–99-åringarna. För 80–99-åringarna var motsvarande siffror 5 127 kvinnliga målsäganden och 5 232 manliga målsägande. Risken för att råka ut för brott – om man utgår från de brott som anmäls – är alltså inte större för kvinnorna än för männen bland de äldsta. Ett brott, som risken är betydligt större för kvinnor att råka ut för, verkar dock fickstölder vara. Mer än dubbelt så många kvinnor som män i hela åldersgruppen råkade ut för fickstölder.

Utredningsresultat 2008 av ärenden med målsägande, 65–99 år

Detta avsnitt innehåller redovisningsresultaten 2008 för de brott som äldre personer anmält. Alla ärenden, som redovisades 2008 behöver inte ha anmälts under året utan kan ha anmälts under något tidigare år. Det är alltså inte samma mängd anmälningar, som tagits upp i tidigare avsnitt i rapporten.

Tabell 6

Slutredovisade ärenden med målsägande 65–99 år efter handläggande polismästar-distrikt och slutredovisningsresultat. Stockholms län 2008

Polis- mästar- distrikt	Förundersökning ej inledd		Förundersökning nedlagd		Förundersöknings- protokoll		Samtliga slut- redovisade ärenden
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	
City	3 000	71	1 127	26	127	3	4 254
Söderort	1 349	61	778	35	77	3	2 204
Västerort	1 462	64	743	32	86	4	2 291
Roslagen	1 052	64	534	33	50	3	1 636
Norrort	943	61	544	35	52	3	1 539
Nacka	644	66	288	30	37	4	969
Södertörn	1 073	58	701	38	65	4	1 839
Södertälje	479	66	224	31	18	2	721
Avdel- ningarna	245	67	84	23	34	9	363
Totalt	10 247	65	5 023	32	546	3	15 816

För 65 procent av de anmälningar, som innehöll målsägande i åldern 65–99 år och som slutredovisades 2008, hade ingen förundersökning inletts. Bland polismästardistriktet hade City den största andelen med 71 procent och Södertörn den lägsta med 58 procent. För 32 procent av anmälningarna hade en förundersökning inletts men lagts ned. Den högsta andelen hade Södertörn med 38 procent och den lägsta City med 26 procent. Andelen anmälningar, som resulterade i ett förundersökning var som högst 4 procent, vilket Västerort, Nacka och Södertörn hade och som lägst 2 procent vilket Södertälje hade. Det är svårt att säga hur stor del av variationerna mellan polismästardistriktet som beror på olikheter i brottsstrukturen.

Av de 10 247 anmälningar i länet, för vilka ingen förundersökning inleddes var beslutsgrunden i 81 procent av fallen *Spaningsuppslag saknas* och i 10 procent av fallen *Brott går uppenbart ej att utreda*.

Exempel: Ett pensionärspår i 70-årsåldern hade parkerat sin bil på handikapparkeringen i ett affärscentrum. När dom kom tillbaka till bilen upptäckte de att handikapptillståndet saknades i bilen. Det fanns inga skador på bilen men de var säkra på att de låste bilen när de lämnade den på parkeringsplatsen.

Denna anmälan gjordes i januari 2007 och slutredovisades i oktober påföljande år, utan att någon förundersökning inletts.

Tabell 7

Slutredovisade ärenden, som innehöll målsägande 65–99 år, där förundersökning ej inletts eller nedlagts, efter beslutsgrund. Stockholms län, 2008

Beslutsgrund	Förundersökning ej inledd		Förundersökning nedlagd	
	Antal	I procent	Antal	I procent
1. Spaningsuppslag saknas	8 272	81	815	16
2. Ej spaningsresultat	43	0	1 783	35
3. Brott kan ej styrkas	133	1	746	15
4. Misstänkt oskyldig	-	-	2	0
5. Gärningen ej brott	146	1	144	3
6. Misstänkt ej fyllt 15 år	9	0	13	0
7. Brott preskriberat	3	0	16	0
8. Misstänkt avliden	-	-	7	0
9. Rapporteftergift	-	-	-	-
10. Dubbelanmält	15	0	48	1
11. Utan åtgärd	-	-	-	-
12. Angivelse sakn/återk	13	0	32	1
13. Annat	596	6	1 123	22
14. Åtal ej påkallat ur allmän synp.	-	-	2	0
15. Åtal ej av särskilda skäl påkallat ur allmän synpunkt	7	0	3	0
16. RB 23:4a, 1 st 1 p	4	0	2	0
17. RB 23:4a, 1 st 2 p	5	0	47	1
18. RB 23:4a, 2 st	1	0	132	3
19. RB 23:4a, 1 st 2 p jämf RB 20:7 1 st 1 p	-	-	-	-
20. RB 23:4a, 1 st 2 p jämf RB 20:7 1 st 2 p	1	0	1	0
21. RB 23:4a, 1 st 2 p jämf RB 20:7 1 st 3 p	-	-	14	0
22. RB 23:4a, 1 st 2 p jämf RB 20:7 1 st 4 p	1	0	-	-
23. LUL § 8a	-	-	-	-
24. Bötesdiariebrott	-	-	-	-
25. Brott går uppenbart ej att utreda	998	10	93	2
Totalt	10 247	100	5 023	100

För 32 procent av de anmälningar, som innehöll målsägande i åldern 65–99 år och som slutredovisades 2008, hade förundersökning inletts men lagts ned. Den största delen, 35 procent, med beslutsgrund *Ej spaningsresultat* och den näst största, 22 procent, med beslutsgrund *Annat*.

Exempel: En 85-årig dam var i en livsmedelsbutik och handlade och betalade med sitt kontokort. Hon minns inte om hon lyckades lägga tillbaka kortet i plånboken eller om hon lade det på någon annan plats. Detta på grund av att det var så enormt mycket folk och rörigt på platsen. När hon upptäckte att hennes kort var borta, spärrade hon det. Hon trodde att det var några dagar efter att hon använt det. Hon hade nu fått ett kontoutdrag på sitt kontokort och då såg hon att det var flera uttag gjorda och att krediten var tömd. Någon person såg den 85-åriga damen knappa in sin kod när hon handlade, tog kortet och tömde kontot.

Anmälan gjordes i maj 2008, brotten egenmäktigt förfarande och automatmissbruk registrerades och en förundersökning inleddes. Anmälan slutredovisade i juli.

Polismyndigheten i Stockholms län
Länskriminalpolisen
Samordningsenheten
Sektionen för planering och uppföljning

Utredningsresultat 2008 av ärenden med målsägande 65–99 år och brotten personrån, stöld utan inbrott i bostad, fickstöld och bedrägeri

I detta avsnitt redovisas resultatet 2008 för de brottstyper som är typiska brott mot äldre, samt de som har specialkoder, som ska användas när gärningsmannen uppfattat och utnyttjat att målsäganden haft nedsatt motståndskraft till följd av hög ålder etc. Brotten är personrån, stöld utan inbrott i bostad och bedrägeri, som alla har specialkoder samt fickstöld.

Antalet förundersökningsprotokoll, som innehöll personrån var för få för att det ska vara meningsfullt att göra jämförelser mellan polismästardistriktet, då några enstaka ärenden kan ha för stor effekt på andelen redovisade förundersökningsprotokoll. För hela länet var andelen redovisade förundersökningsprotokoll 9 procent.

Antalet förundersökningsprotokoll, som innehöll stöld utan inbrott i bostad var 36 i hela länet och andelen förundersökningsprotokoll av redovisade ärenden var 3 procent. Den andelen varierade mellan polismästardistriktet från 0 för Södertörn (av 115 ärenden) och Södertälje (av 42 ärenden) till 5 procent för Roslagen (av 129 ärenden).

För fickstölderna var antalet redovisade förundersökningsprotokoll 24 stycken i hela länet, vilket var 1 procent av de 2 148 slutredovisade ärendena. För Södertörn var andelen 5 procent av 213 slutredovisade ärenden. Inget annat polismästardistrikt hade någon högre andel än 1 procent.

För bedrägerierna redovisades 75 förundersökningsprotokoll för länet, som helhet, vilket var 5 procent av de 1 384 slutredovisade ärendena. Då det finns speciella bedrägerirotlar på City, Norrort och Södertörn, varav Norrort och Södertörn tar emot ärenden från de andra polismästardistriktet för handläggning, går det bara att jämföra dessa tre distrikt. Av dessa tre hade Norrort den högsta andelen redovisade förundersökningsprotokoll med 10 procent och Södertörn den lägsta med 2 procent.

De anmälda brotten mot äldre personer består till största delen av förmögenhetsbrott och dessa har lägre personupplärning än brott mot person.

I den officiella kriminalstatistiken från Brå var andelen personupplärade brott 2008 i relation till anmälda brott (personuppläringsprocenten) avseende personrån 30 procent för Stockholms län, 41 procent för Västra Götalands län och 24 procent för Skåne län.

Personuppläringsprocenten avseende stöld utan inbrott i bostad var 2 procent för Stockholms län, 5 procent för Västra Götalands län och 4 procent för Skåne län.

Personuppläringsprocenten avseende fickstöld var bara 1 procent i alla tre länen.

För bedrägerierna var personuppläringsprocenten 4 procent för Stockholms län, 15 procent för Västra Götalands län och 15 procent för Skåne län. Den stora skillnaden mellan Stockholms län och de övriga två länen när det gäller bedrägerier, kan säkert till stor del förklaras av skillnader i brottsstrukturen.

Tabell 8

Slutredovisade ärenden, som innehöll målsägande 65–99 år och brotten personrån, stöld utan inbrott i bostad, fickstöld eller bedrägerier, efter slutredovisningsresultat. Stockholms län 2008

Handläggande polismästardistrikt ¹	Förunder- sökning ej inledd	Förunder- sökning nedlagd	Förunder- Söknings- protokoll	Samtliga redovisade anmälningar	Andel förunder- sökningprot. i procent
City					
Personrån	2	17	4	23	17
Stöld utan inbrott i bostad	124	268	8	400	2
Fickstöld	841	153	7	1 001	1
Bedrägeri	135	268	15	418	4
Söderort					
Personrån	1	16	1	18	6
Stöld utan inbrott i bostad	57	240	12	309	4
Fickstöld	174	65	3	242	1
Bedrägeri	54	93	7	154	5
Västerort					
Personrån	5	10	-	15	-
Stöld utan inbrott i bostad	96	156	7	259	3
Fickstöld	162	53	2	217	1
Bedrägeri	83	83	2	168	1
Roslagen					
Personrån	-	2	-	2	-
Stöld utan inbrott i bostad	50	73	6	129	5
Fickstöld	94	50	-	144	-
Bedrägeri	48	34	2	84	2
Norrort					
Personrån	-	8	-	8	-
Stöld utan inbrott i bostad	42	52	1	95	1
Fickstöld	124	37	1	162	1
Bedrägeri	24	131	18	173	10
Nacka					
Personrån	1	5	-	6	-
Stöld utan inbrott i bostad	34	48	2	84	2
Fickstöld	65	20	1	86	1
Bedrägeri	25	37	4	66	6
Södertörn					
Personrån	-	13	3	16	19
Stöld utan inbrott i bostad	41	74	-	115	-
Fickstöld	116	87	10	213	5
Bedrägeri	44	189	5	238	2
Södertälje					
Personrån	1	5	1	7	14
Stöld utan inbrott i bostad	12	30	-	42	-
Fickstöld	35	33	-	68	-
Bedrägeri	15	21	-	36	-
Hela länet					
Personrån	10	76	9	95	9
Stöld utan inbrott i bostad	456	941	36	1 433	3
Fickstöld	1 616	508	24	2 148	1
Bedrägeri	428	881	75	1 384	5

¹ Gränspolisens handlade 15 fickstöldar varav 5 resulterade i förundersökning ej inledd och 10 i förundersökning nedlagd, samt 2 bedrägerier som båda resulterade i förundersökning nedlagd. Länskriminalpolisen handlade 45 bedrägerianmälningar varav 23 resulterade i förundersökning nedlagd och 22 resulterade i förundersökningsprotokoll.

Polismyndigheten i Stockholms län

Länskriminalpolisen

Samordningsenheten

Sektionen för planering och uppföljning

Personer misstänkta för brott mot äldre, 65–99 år

Knappt en fjärdedel (24 procent) av de 1 616 personer, som misstänktes för brott mot personer i åldern 65–99 år i anmälningar redovisade 2008, var kvinnor. Den vanligaste åldersgruppen bland kvinnorna var 15–19-åringarna, som svarade för 13 procent och bland männen 40–44-åringarna, som svarade för 12 procent.

Tabell 9

Misstänkta personer i anmälningar, som innehöll målsägande 65–99 år och som redovisades 2008 i Stockholms län, efter de misstänkta personernas ålder och kön

Anmärkning: En person som misstänks för flera brott i en anmälan eller förekommer som misstänkt i flera anmälningar under året räknas en gång per anmälan. Ålder är den som uppnåtts i slutet av det år anmälan skrevs in i RAR.

Ålder	Kön				Totalt	
	Kvinnor		Män		Antal	I procent
	Antal	I procent	Antal	I procent		
10–14 år	5	1	29	2	34	2
15–19 år	52	13	140	11	192	12
20–24 år	27	7	121	10	148	9
25–29 år	38	10	90	7	128	8
30–34 år	19	5	113	9	132	8
35–39 år	31	8	110	9	141	9
40–44 år	47	12	152	12	199	12
45–49 år	35	9	134	11	169	10
50–54 år	40	10	81	7	121	7
55–59 år	21	5	81	7	102	6
60–64 år	35	9	62	5	97	6
65–69 år	9	2	45	4	54	3
70– år	24	6	54	4	78	5
Okänd	3	1	18	1	21	1
Totalt	386	100	1 230	100	1 616	100

För 21 av de misstänkta personerna i tabellen ovan finns inga personnummer eller födelsedata registrerade i anmälningarna och det går därför inte att undersöka om de förekommer i flera anmälningar under året. De övriga 1 595 misstänkta personerna visade sig utgöras av 1 236 unika personer. Av dessa förekom 1 070 (87 procent) i endast en anmälan och 105 (8 procent) i två anmälningar vardera.

Den person som misstänktes i flest anmälningar var en 17-årig kvinna, som förekom i 37 anmälningar. Hon var alltså orsaken till att 15–19-åringarna var den vanligaste bland kvinnorna i tabellen ovan. Hon förekommer också i många anmälningar om brott mot personer i andra åldrar. Hon har gått fram till personer, som skulle ta ut pengar i någon bankomat och stört dem så att de inte märkt att hon lyckats ta ut 5 000 kronor åt sig själv på deras konton. Brotten är i en del anmälningar kodade, som datorbedrägeri (brottskod 0901) och i andra som *annan stöld utan inbrott* (brottskod 0880).

Den person som därefter förekom i flest anmälningar var en 41-årig man, som förekom i 16 anmälningar. I de flesta anmälningarna sägs att mannen hoppat ur en bil, gått fram till

Polismyndigheten i Stockholms län

Länskriminalpolisen

Samordningsenheten

Sektionen för planering och uppföljning

målsäganden och velat sälja en jacka. Han har varit påstridig, påträngande och närgången men inte lyckats sälja någon jacka. Målsäganden hade efteråt upptäckt att deras plånböcker försvunnit ur någon väska eller ficka. Den misstänkte hade i samtliga fall anmälts för fickstöld.

Exempel: En man gick först till kassaservice och hämtade ut pengar. Pengarna stoppade han ner i en bröstficka på jackan han hade på sig. Därefter gick han in i en livsmedelsbutik och ställde sig vid köttdisken. Ett par kom och trängde sig framför honom och skulle också köpa kött. När han skulle betala i kassan med pengarna upptäckte han att de var stulna ur fickan. Butiken har övervakningskamera vid köttdisken. Stölden och paret som stal pengarna syns på filmen.

Varken den 17-åriga kvinnan eller den 41-åriga mannen har försökt att undvika att målsäganden sett dem, trots att det varit uppenbart att det var de, som tagit ut pengar från deras konton eller stulit plånboken för dem.

Brott mot äldre, 80–99 år

Anmälda brott

Av de 16 099 anmälningar till Polismyndigheten i Stockholms län, som hade någon målsägande i åldern 65–99 år, hade 4 259 (26 procent) någon målsägande i åldern 80–99 år. I anmälningarna fanns 4 835 brott som kunde avse dessa målsägande. Jämfört med anmälningar om brott mot den större åldersgruppen, 65–99-åringar var en ännu större del, 92 procent, brott mot förmögenhet. Stöld utan inbrott i bostad var vanligast med 1 030 brott (21 procent) och därefter kom fickstöld med 806 brott (17 procent). På tredje plats bland förmögenhetsbrotten kom bedrägerierna med 589 brott (12 procent).

Antalet brott mot person var 341 (7 procent), varav ofredande var vanligast med 141 brott (3 procent).

Exempel: På kvällen ringer det på en 86-årig kvinnas dörr och då hon ska gå för att öppna ytterdörren så går inte dörren att få upp. En okänd gärningsman har då bundit en ljusslinga mellan handtaget på kvinnans ytterdörr samt i ett trappräcke, som sitter utanför ytterdörren, så att endast en liten springa gick att öppna. Kvinnan fick gå och hämta en sax och sedan få saxen ut genom dörrspringan och klippa av ljusslingan, för att kunna öppna ytterdörren igen. Hon uppger, att det troligen är ett så kallat "pojkestreck", men hon vill ändå anmäla detta, då hon tycker att det är obehagligt att bli inlåst på detta sätt. Den 86-åriga kvinnan bor i en bostadslänga, som bara består av pensionärsbostäder med egen ingång.

Personer i åldern 80–99 år utgjorde 4 procent av befolkningen men andelen av de anmälda målsägandebrotten, som personer i den åldern drabbades av, var 1 procent. Den brottstyp som hade en hög andel målsägande i åldern 80–99 år, dvs. som var typisk för denna åldersgrupp, var framför allt stöld utan inbrott i bostad, med 1 030 brott eller 23 procent av alla stölder utan inbrott i bostad. Liksom den större åldersgruppen 65–99-åringarna hade även den äldsta åldersgruppen en större andel av de anmälda fickstölderna, med 6 procent, jämfört med deras andel av befolkningen, som var 4 procent.

Specialkoderna för brott mot funktionshindrade användes för 20 procent av personränen, 86 procent för stölderna utan inbrott i bostad och 17 procent av bedrägerierna.

Antalet brott per 100 000 invånare var 5 719 för 80–99-åringarna jämfört med 6 392 för 65–99-åringarna och 17 264 för samtliga åldersgrupper i länet.

Tabell 10

Antal brott i anmälningar med målsägande 80–99 år i Stockholms län 2008, efter brottstyp

Brottstyp	Antal brott	I procent	I procent av antalet brott mot alla åldrar
Brottsbalken	4 818	100	1
Brott mot person, 3–7 kap. BrB	341	7	1
Brott mot liv och hälsa, 3 kap. BrB	78	2	0
Misshandel	60	1	0
Misshandel mot man	21	0	0
Misshandel mot kvinna	39	1	1
Brott mot frihet och frid, 4 kap. BrB	243	5	1
Hemfridsbrott/olaga intrång	57	1	3
Grov kvinnofridskränkning	1	0	0
Grov fridskränkning	9	0	3
Olaga hot	29	1	0
Ofredande	141	3	1
Ärekränkning, 5 kap. BrB	4	0	0
Sexualbrott, 6 kap. BrB	16	0	0
Brott mot familj, 7 kap. BrB	-	-	-
Brott mot förmögenhet, 8–12 kap. BrB	4 431	92	2
Stöld, rån och andra tillgreppsbrott, 8 kap. BrB	3 521	73	2
Personrån	25	1	1
Mot funktionshindrad	5	0	23
Ej mot funktionshindrad	20	0	1
Stöld utan inbrott i bostad	1 030	21	23
Hos funktionshindrad	885	18	66
Ej hos funktionshindrad	145	3	4
Inbrott i bostad	139	3	3
Fickstöld	806	17	6
Bedrägeri och annan oredlighet, 9 kap. BrB	600	12	2
Bedrägeri	589	12	2
Mot funktionshindrad	100	2	50
Ej mot funktionshindrad	489	10	1
Förskingring och annan trolöshet, 10 kap. BrB	74	2	3
Brott mot borgenärer m.m., 11 kap. BrB	-	-	-
Skadegörelsebrott, 12 kap. BrB	236	5	0
Brott allmänheten och staten, 13–20 kap. BrB	46	1	0
Brott mot specialstraffrättsliga författningar	17	0	0
Totalt	4 835	100	1

Brott mot äldre, 80–99 år, i polismästardistrikt, närpolisområden och kommuner

City var det polismästardistrikt som hade flest brott mot personer i åldern 80–99 år med 1 295 stycken, vilket motsvarade 27 procent av det totala antalet sådana brott i länet, dvs. några procentenheter fler än för personer i åldern 65–99 år. Andelen var större än Citys andel av befolkningen i den åldern, som var 21 procent. City hade det högsta antalet brott i relation till folkmängden, med 7 323 brott per 100 000 invånare och Norrort det lägsta med 3 985 brott per 100 000 invånare.

Tabell 11

Anmällda brott i anmälningar med målsägande 80–99 år i Stockholms län 2008, efter polismästardistrikt och närpolisområde

Polismästardistrikt	Anmällda brott	Per 100 000 invånare	I procent
City	1 295	7 323	27
Klara	186	74 400	4
Kungsholmen	154	5 203	3
Maria	218	6 758	5
Vasastan	145	6 095	3
Östermalm	319	7 257	7
Lidingö	122	4 297	3
Katarina	116	7 095	2
Ospecificerat i City	35	.	1
Söderort	897	5 349	19
Farsta	322	5 674	7
Globen	322	5 244	7
Skärholmen	251	5 065	5
Ospecificerat i Söderort	2	.	0
Västerort	715	4 684	15
Kista	37	4 277	1
Södra Järva	51	3 935	1
Hässelby/Vällingby	180	4 933	4
Bromma	126	3 717	3
Solna	195	5 350	4
Sundbyberg	94	5 602	2
Ekerö	29	3 914	1
Ospecificerat i Västerort	3	.	0
Roslagen	519	4 976	11
Norrtälje	72	3 579	1
Rimbo	13	2 462	0
Hallstavik	18	2 473	0
Danderyd	123	6 029	3
Täby	144	5 199	3
Vallentuna	42	5 054	1
Vaxholm	22	5 263	0
Åkersberga	78	7 065	2
Ospecificerat i Roslagen	7	.	0
Norrort	306	3 985	6
Järfälla	100	4 205	2
Upplands Bro	14	2 244	0
Sigtuna	43	3 729	1
Upplands-Väsby	55	4 669	1
Sollentuna	92	3 922	2
Ospecificerat i Norrort	2	.	0

Polismyndigheten i Stockholms län

Länskriminalpolisen

Samordningsenheten

Sektionen för planering och uppföljning

Polismästardistrikt	Anmällda brott	Per 100 000 invånare	I procent
Nacka	256	4 818	5
Nacka	156	4 890	3
Värmdö	38	3 954	1
Tyresö	60	5 164	1
Ospecificerat i Nacka	2	.	0
Södertörn	393	5 181	8
Haninge	84	4 538	2
Nynäshamn	51	4 493	1
Botkyrka	96	4 863	2
Huddinge	162	6 169	3
Ospecificerat i Södertörn	-	.	-
Södertälje	172	4 516	4
Salem	18	4 306	0
Södertälje	114	4 055	2
Järna och Nykvarn	13	2 241	0
Ospecificerat i Södertälje	27	.	1
Arlanda	6	150 000	0
Ospecificerad plats	276	.	6
Hela länet	4 835	5 719	100

Östermalm var det närpolisområde i City som hade flest brott mot äldre 80–99 år med 319 stycken. De vanligaste brotten var stöld utan inbrott i bostad med 96 stycken och fickstöld med 51 stycken.

Exempel: En lokuspatrull kallades till en lägenhet eftersom någon obehörig lurat sig in hos ett äldre par och där stulit en mängd guldsmycken. Den kvinnliga målsäganden gick ut för en promenad och lämnade mannen i hemmet ensam. Utanför hissen stod en okänd kvinna som åkte med den kvinnliga målsäganden ned i hissen. Nere vid porten fanns ytterligare en kvinna som frågade om portkoden till fastigheten. Någon av kvinnorna hade därefter åkt upp till målsägandens man på tredje våning och ringt på dörren. Hon ville ha hjälp med att skriva en lapp till någon granne i samma fastighet rörande ett paket som skulle avlämnas. Mannen visade in kvinnan till ett rum varifrån ytterdörren inte syntes och kvinnan uppehöll sig där i ca 5 minuter. Mycket talade för att ytterligare en person under tiden smugit sig in i lägenheten.

Det basområde i länet som hade flest brott var Centralstationen S med 83 brott, varav 49 var fickstölder.

Exempel: Målsägaren var på resa från Skåne till Uppland. När hon skulle byta tåg på Centralstationen i Stockholm åkte hon hiss för att ta sig mellan spåren. De var mycket folk som åkte i samma hiss. Under en av sina hissfärder tillgriper okänd gärningsman målsägarens plånbok som hon förvarar i sin handväska. I efterhand gick målsägaren igenom hela händelsen och kom ihåg att ett par (en man och en kvinna) hade följt efter henne inne på Centralstationen. Hon träffade på dem vid två olika hissar inne på Centralstationen. Målsägaren förvarade sin kod till bankomatkortet på en lapp i plånboken. Bankomatkortet har använts till tre uttag på ca 10 000 kronor samt ett bensinköp.

Täby Centrum var det basområde, som efter Centralstationen S hade flest brott med 60 stycken, varav 18 var fickstölder samt 10 stölder utan inbrott i läkar- och tandläkarpraktik,

Polismyndigheten i Stockholms län
Länskriminalpolisen
Samordningsenheten
Sektionen för planering och uppföljning

sjukhus. På ett sjukhem i Täby centrum blev flera patienter bestulna på klockor och smycken. En person har registrerats som misstänkt i flera av de anmälningar som avser stölderna på detta sjukhem.

Exempel: En man ringde upp polisen med anledning av att hans hustru var patient på ett sjukhem och att hon blivit bestulen på flera föremål under sin vistelse där. Hustrun hade bott på sjukhemmet sedan hösten 2005 och i början försvann det pengar som mannen lagt i hennes plånbok. Därefter har det försvunnit kläder och smycken.

Det basområde, som efter Centralen S och Täby Centrum hade flest brott mot personer som var 80 år eller äldre var Södalen – Huddinge C med 55 brott, varav 20 fickstöld.

Tabell 12
Anmälda brott i anmälningar med målsägande 80–99 år i Stockholms län 2008, efter kommun

Kommun	Anmälda brott	Per 100 000 invånare	I procent
Botkyrka	96	4 863	2
Danderyd	122	5 980	3
Ekerö	29	3 914	1
Haninge	84	4 490	2
Huddinge	162	6 169	3
Järfälla	100	4 205	2
Lidingö	122	4 297	3
Nacka	156	4 890	3
Norrtälje	103	3 152	2
Nykvarn	6	3 279	0
Nynäshamn	51	4 574	1
Salem	18	4 306	0
Sigtuna	49	4 235	1
Sollentuna	92	3 922	2
Solna	196	5 377	4
Stockholm	2 443	5 985	51
Sundbyberg	94	5 602	2
Södertälje	121	3 772	3
Tyresö	60	5 164	1
Täby	150	5 415	3
Upplands-Bro	14	2 244	0
Upplands Väsby	55	4 669	1
Vallentuna	42	5 054	1
Vaxholm	22	5 263	0
Värmdö	38	3 954	1
Österåker	78	7 065	2
Ospecificerad plats	332	.	7
Hela länet	4 835	5 719	100

Hälften av brotten i mot de allra äldsta (80–99 år) i Stockholms län 2008 skedde i Stockholms kommun. Därefter kom Solna med 4 procent. Om hänsyn tas till invånarantalet i den åldern i de olika kommunerna, hade Österåker och Huddinge de högsta siffrorna med 7 065 respektive 6 169 brott per 100 000 invånare. Österåker hade ovanligt många ofredanden (33 stycken). Av dessa brott hörde 30 till en enda anmälan, med samma målsägande.

Polismyndigheten i Stockholms län

Länskriminalpolisen

Samordningsenheten

Sektionen för planering och uppföljning

Exempel: En kvinna anmälde att några personer kastade in hundbajs på hennes balkong. I början var det hundbajspåsar med innehåll som kastades men de senaste gångerna var det löst bajs som hamnade på balkong och fönster. Hon trodde att det sammanlagt hade hänt ca 30 gånger. Kvinnan vet inte riktigt hur hon ska gå till väga för att få detta att sluta. Vid något tillfälle när hon hörde när det hände ringde hon polisen, men gärningsmännen var dock borta då polisen kom till platsen.

I Huddinge var fickstölder det vanligaste brottet med 27 stycken.

Personrån, stöld utan inbrott i bostad, fickstöld, bedrägeri mot äldre, 80–99 år, i polismästardistriktet

I detta avsnitt redovisas några speciella brottstyper på polismästardistriktetsnivå, nämligen de med specialkoder för brott mot funktionshindrade samt fickstöld eftersom den brotts-typen hade en högre andel målsägande i åldern 80–99 år med 6 procent, jämfört med åldersgruppens andel i befolkningen som var 4 procent och brottsandel i allmänhet, som var 1 procent.

Tabell 13

Anmällda personrån, stölder utan inbrott i bostad, fickstölder, bedrägerier i anmälningar med målsägande 80–99 år i Stockholms län 2008

Polismästar-distrikt	Personrån		Stöld utan inbrott i bostad		Fick-stöld	Bedrägeri	
	Mot funktions-hindrad	Ej mot funktions-hindrad	Mot funktions-hindrad	Ej mot funktions-hindrad		Mot funktions-hindrad	Ej mot funktions-hindrad
City							
Antal brott	2	7	251	37	305	18	130
I procent av antalet brott mot alla åldrar	20	1	75	6	5	58	2
Per 100 000 invånare	11	40	1 419	209	1 725	102	735
Söderort							
Antal brott	2	6	242	40	129	7	72
I procent av antalet brott mot alla åldrar	29	1	66	7	13	39	3
Per 100 000 invånare	12	36	1 443	239	769	42	429
Västerort							
Antal brott	-	2	172	21	87	27	42
I procent av antalet brott mot alla åldrar	-	0	74	4	10	57	1
Per 100 000 invånare	-	13	1 127	138	570	177	275

Polismästar- distrikt	Personrån		Stöld utan inbrott i bostad		Fick- stöld	Bedrägeri	
	Mot funktions- hindrad	Ej mot funktions- hindrad	Mot funktions- hindrad	Ej mot funktions- hindrad		Mot funktions- hindrad	Ej mot funktions- hindrad
Roslagen							
Antal brott	-	1	64	18	55	8	27
I procent av antalet brott mot alla åldrar	-	2	68	6	14	53	3
Per 100 000 invånare	-	10	614	173	527	77	259
Norrort							
Antal brott	-	1	43	10	52	4	18
I procent av antalet brott mot alla åldrar	-	1	52	3	9	29	2
Per 100 000 invånare	-	13	560	130	677	52	234
Nacka							
Antal brott	-	-	44	5	37	9	25
I procent av antalet brott mot alla åldrar	-	-	63	2	15	75	3
Per 100 000 invånare	-	-	828	94	696	169	471
Södertörn							
Antal brott	-	3	47	9	64	13	40
I procent av antalet brott mot alla åldrar	-	1	43	2	10	39	3
Per 100 000 invånare	-	40	620	119	844	171	527
Södertälje							
Antal brott	1	-	17	4	22	-	24
I procent av antalet brott mot alla åldrar	100	-	50	3	9	-	2
Per 100 000 invånare	26	-	446	105	578	-	630
Ospecifi- cerat							
Antal brott	-	-	5	1	55	14	111
I procent av antalet brott mot alla åldrar	-	-	42	1	2	54	1

Personrånerna är få och förekom nästan bara i City och i Söderort.

Stöld i bostad var vanligast i City och Söderort, med 288 respektive 282 brott, vilket motsvarade drygt hälften (55 procent) av länets brott. I relation till invånarantalen hade

City och Söderort också de högsta antalen med 1 628 respektive 1 681 brott per 100 000 invånare. Södertälje hade det lägsta absoluta antalet med 21 brott och också det lägsta relativa antalet med 551 brott per 100 000 invånare.

Fickstölderna var vanligast i City med 305 brott och näst vanligast i Söderort med 129 brott, dvs. mindre än hälften mot vad City hade. Per 100 000 invånare var antalet 1 725 för City och 769 för Söderort.

Även bedrägerierna var vanligast i City med 148 brott och näst vanligast i Söderort med 79 brott. Per 100 000 invånare var antalet högst i City med 837 brott men näst högst i Södertörn med 699 brott.

Utredningsresultat 2008 av ärenden med målsägande, 80–99 år

Antalet ärenden, som slutredovisades 2008 och som innehöll målsägande i åldern 80–99 år, var 4 269. För 56 procent av anmälningarna hade ingen förundersökning inletts. Andelen var något mindre än för ärenden med målsägande 65–99 år där den var 65 procent. Andelen varierade mellan polismästardistriktet från 45 procent för Södertörn till 60 procent för City, Roslagen respektive Nacka.

Tabell 14

Slutredovisade ärenden med målsägande 80–99 år, efter handläggande polismästardistrikt och slutredovisningsresultat. Stockholms län 2008

Polis- mästar- distrikt	Förundersökning ej inledd		Förundersökning nedlagd		Förundersöknings- protokoll		Samtliga slut- redovisade ärenden
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	
City	745	60	475	38	25	2	1 245
Söderort	384	51	351	46	21	3	756
Västerort	383	55	287	42	21	3	691
Roslagen	271	60	166	37	11	2	448
Norrt	185	55	139	41	14	4	338
Nacka	136	60	78	34	13	6	227
Södertörn	183	45	208	52	12	3	403
Södertälje	75	56	55	41	4	3	134
Avdel- ningarna	21	78	4	15	2	7	27
Totalt	2 383	56	1 763	41	123	3	4 269

För 41 procent av de redovisade anmälningarna hade förundersökning inletts, men lagts ned. Den andelen var något större än för ärenden med målsägande 65–99 år, där den var 32 procent. Södertörn hade den högsta andelen nedlagda förundersökningar med 52 procent och Nacka den lägsta med 34 procent.

Det var bara 3 procent av de redovisade anmälningarna, som resulterade i ett förundersökningsprotokoll. Den andelen var samma som för ärenden med målsägande i hela åldersgruppen 65–99 år. Nacka hade den högsta andelen med 6 procent och City samt Roslagen de lägsta med 2 procent vardera. Det är svårt att säga hur stor del av variationerna mellan polismästardistriktet, som kan förklaras av skillnader i brottsstrukturen.

Tabell 15

Slutredovisade ärenden, som innehåller målsägande 80–99 år, där förundersökning ej inletts eller nedlagts, efter beslutsgrund. Stockholms län 2008

Beslutsgrund	Förundersökning ej inledd		Förundersökning nedlagd	
	Antal	I procent	Antal	I procent
1. Spaningsuppslag saknas	1 905	80	377	21
2. Ej spaningsresultat	18	1	736	42
3. Brott kan ej styrkas	38	2	160	9
4. Misstänkt oskyldig	-	-	-	-
5. Gärningen ej brott	52	2	58	3
6. Misstänkt ej fyllt 15 år	2	0	2	0
7. Brott preskriberat	1	0	4	0
8. Misstänkt avliden	-	-	2	0
9. Rapporteftergift	-	-	-	-
10. Dubbelanmält	6	0	21	1
11. Utan åtgärd	-	-	-	-
12. Angivelse sakn/återk	4	0	7	0
13. Annat	125	5	316	18
14. Åtal ej påkallat ur allmän synp.	-	-	1	0
15. Åtal ej av särskilda skäl påkallat ur allmän synpunkt	-	-	-	-
16. RB 23:4a, 1 st 1 p	1	0	1	0
17. RB 23:4a, 1 st 2 p	-	-	12	1
18. RB 23:4a, 2 st	-	-	36	2
19. RB 23:4a, 1 st 2 p jämf RB 20:7 1 st 1 p	-	-	-	-
20. RB 23:4a, 1 st 2 p jämf RB 20:7 1 st 2 p	-	-	-	-
21. RB 23:4a, 1 st 2 p jämf RB 20:7 1 st 3 p	-	-	2	0
22. RB 23:4a, 1 st 2 p jämf RB 20:7 1 st 4 p	-	-	-	-
23. LUL § 8a	-	-	-	-
24. Bötesdiariebrott	-	-	-	-
25. Brott går uppenbart ej att utreda	231	10	28	2
Totalt	2 383	100	1 763	100

För de 2 383 ärenden, som förundersökning inte inletts för, var beslutsgrunden i 80 procent av fallen *Spaningsuppslag saknas* och i 10 procent av fallen. *Brott går uppenbart ej att utreda*.

För de 1 763 ärenden, för vilka förundersökning inletts men lagts ned, var beslutsgrunden i 42 procent av fallen *Ej spaningsresultat* och i 21 procent av fallen *Spaningsuppslag saknas*.

Exempel: En 82-årig kvinna hade besökt flera butiker för att shoppa några kläder. På vägen hem blev hon helt plötsligt överfallen av en man. Mannen kom bakifrån och med sin kraft tryckte han ned kvinnan mot marken samtidigt som han ryckte av henne en väska som hängde över ena axeln och en kasse med nyinköpta kläder. Det fanns flera vittnen på gatan, men ingen hade reagerat eller frågat hur kvinnan mådde eller på annat sätt varit henne behjälplig.

En förundersökning hade inletts för denna anmälan men lagts ned för att spaningsuppslag saknades.

Polismyndigheten i Stockholms län
Länskriminalpolisen
Samordningsenheten
Sektionen för planering och uppföljning

Personer misstänkta för brott mot äldre, 80–99 år

Av de 336 personer, som misstänktes för brott mot personer i åldern 65–99 år i anmälningar redovisade 2008, var 28 procent kvinnor. Det är en något större andel än för brott mot personer i åldern 65–99 år, där den var 24 procent. Den vanligaste åldersgruppen bland kvinnorna var 25–29-åringarna, som svarade för 20 procent och bland männen både 40–44-åringarna och 45–49-åringarna, som svarade för 15 procent vardera.

Tabell 16

Misstänkta personer i anmälningar, som innehöll målsägande 80–99 år och som redovisades 2008 i Stockholms län, efter de misstänkta personernas ålder och kön

Anmärkning: En person som misstänks för flera brott i en anmälan eller förekommer som misstänkt i flera anmälningar under året räknas en gång per anmälan. Ålder är den som uppnåtts i slutet av det år anmälan skrevs in i RAR.

Ålder	Kön				Totalt	
	Kvinnor		Män		Antal	I procent
	Antal	I procent	Antal	I procent		
10–14 år	-	-	6	2	6	2
15–19 år	10	11	28	12	38	11
20–24 år	5	5	16	7	21	6
25–29 år	19	20	19	8	38	11
30–34 år	4	4	17	7	21	6
35–39 år	7	7	21	9	28	8
40–44 år	13	14	37	15	50	15
45–49 år	5	5	37	15	42	13
50–54 år	8	8	17	7	25	7
55–59 år	5	5	14	6	19	6
60–64 år	9	9	7	3	16	5
65–69 år	-	-	6	2	6	2
70– år	9	9	16	7	25	7
Okänd	1	1	-	-	1	0
Totalt	95	100	241	100	336	100

De 335 personer med registrerade födelsedata utgjordes av 247 unika personer. Av dessa förekom 217 (88 procent) i endast en anmälan var och 15 (6 procent) i två anmälningar vardera. Den person, som förekom i flest anmälningar som redovisats under året var en 29-årig kvinna, som förekom i 11 anmälningar. I de flesta anmälningar stod att hon ringt på dörren och sagt att hon kommer från vårdcentralen och ska ta blodtrycket på målsäganden. Hon har släppts in och kunnat stjäla saker. Brotten har kodats som stöld i bostad utan inbrott hos funktionshindrad (brottskod 0858)

Exempel: En kvinna ringde från vårdcentralen till en 89-årig kvinna och sade att hon skulle komma för att mäta hennes blodtryck. En stund senare kom kvinnan. Hon tog blodtrycket på 89-åringen och sade då att det var lite högt varför hon bad 89-åringen att vila en liten stund. Under tiden gick kvinnan ut i köket och satte på vattenkranen utan att dricka något. Kvinnan kom sedan tillbaka, mätte blodtrycket på 89-åringen igen och sade att det var bra. Efter det gick kvinnan. Den 89-åriga kvinnan upptäckte sedan att det saknades kontanter från plånböckerna som legat i en byrålåda och i en jackficka i hallen.

Polismyndigheten i Stockholms län
Länskriminalpolisen
Samordningsenheten
Sektionen för planering och uppföljning

Hennes son kontaktade vårdcentralen som uppgav att de aldrig skickar ut någon efter kl. 17.00. Sonen anmälde sedan brottet till polisen.

En 42-årig man förekom i 10 anmälningar. Den 42-årige mannen säger att han kommer från hemtjänsten eller äldreboendet, att han ska kontrollera städningen eller målsägandens medicin. Efter att han gått har målsäganden upptäckt att det försvunnit kontanter, som legat lätt tillgängligt. Den 17-åriga kvinna, som förkom i flest anmälningar med brott mot 65–99-åringar förekom även hon i 10 anmälningar om brott mot 80–99-åringar.